

YMER MINXHOZI

SHQETËSIMET

E

Cher Patersonit

SSH-2

M 78

891.983-7

S

M 78

YMER MINXHOZI

Shqetësimet
e Xhek Datersonit

— FEJTONE E PAMFLETE —

~~4.1.70~~

204574

SHËNIMET E SHËNIT
GJITHGJITHSHT

SHËNITIA BOTONJËSE «NAIM FRASHËRI»

ZGJEDHJA E NJË PRESIDENTI

Shumë zhurmë për asgjë

Një herë në katër vjet amerikanëve iu jepet mundësia të bëjnë historinë. Gjatë disa muajve, nga një ditë në tjetrën, atmosfera politike vjen duke u nxehur dhe të gjithë presin çfaqjen e premierës. Kasat janë të hapura, amerikani (nëqoftëse nuk është zezak ose i papunë) merr biletën dhe asiston në çfaqjen më të madhe të komedisë së vendit të vet.

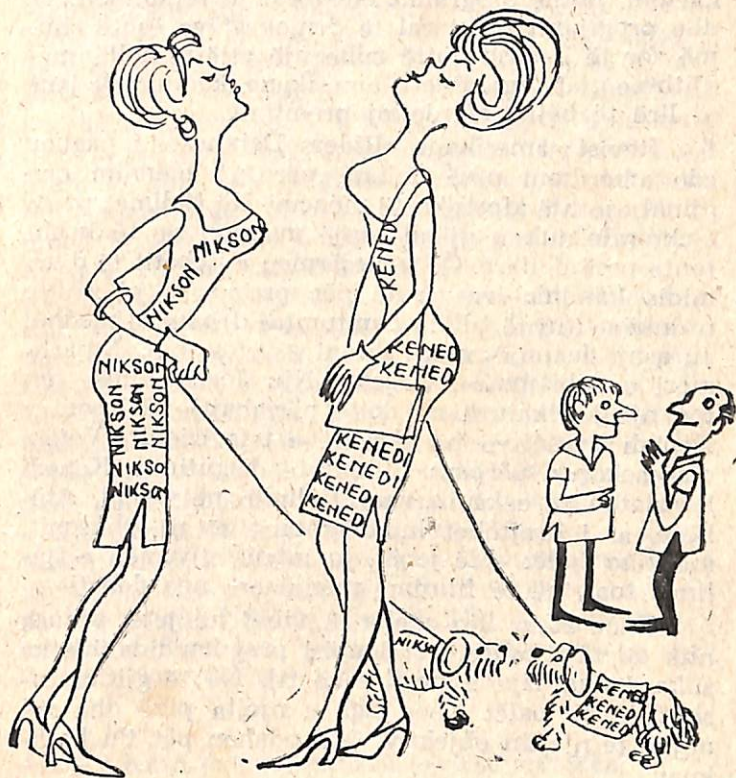
Emrat e heronjve të komedisë ai i ka mësuar jo vetëm nëpërmjet shtypit, radios e televizionit, por i ka parë edhe në kutitë e sapunit, në pastat e dhëmbëve e basmat e fustaneve, në të mbathurat e fëmijëve dhe në kapellat e senatorëve. Ata i lexon edhe në qiellin e Nju Jorkut të formuar nga skuadrilje aeroplanash. Nuk është shaka: është fjala për zgjedhjet presidenciale! Çdo gjë është organizuar në mënyrë të përsosur: qytetari amerikan bie të flerë me emrin e Niksonit dhe ngrihet në mëngjes, duke folur për Kenedin. Vetë Ajzenhaueri, i cili së shpejti do të jetë një eks-president, paraqitet në konferencat e shtypit dhe në ekranet e televizionit,

duke mbajtur në gjoks një distinktiv në madhësinë e një pjate gjelle ku janë shkruar emërat e kandidatëve të partisë së tij.

Pronarët e «shtypit të lirë» janë njerëz të kujdesshëm: ata nuk lenë jashtë vemendjes së tyre edhe gratë e kandidatëve — Zhakin dhe Petin. Bile ndonjëherë flitet me aqë hollësi e pasion për gustot, simpatitë dhe antipatitë e tyre sa që kujton se pikërisht ato do të zgjidhen presidente, e jo burrat e tyre. Midis qarqeve gazetareske bëhen anketa se kush ka më shumë simpatizantë: gruaja e Niksonit apo e Kenedit.

Me zhvillimin e çfaqjes, dalin në skenë edhe vetë heronjtë kryesorë të komedisë, — kandidatët për presidentë. Rreth tyre bëhet zhurmë. Edhe ata vetë bëjnë zhurmë. Ndonjëherë ata shahen aqë keq njeri me tjetrin, sa që mendon se nesër do të bëjnë duel midis tyre. Kandidati i partisë republikane e akuzon kandidatin e partisë demokratike, se ai është ende shumë i ri dhe prandaj nuk ka kokë për kolltukun e Shtëpisë së Bardhë. Kandidati i partisë demokrate, nga ana e tij, i thotë kundërshtarit se me të vërtetë ai është disa vjet më i vjetër, por nga koka ka mbetur kalama. Përkrahësit e Niksonit thonë se Kenedi është i aftë vetëm për aventura të vogla, ndërsa miqtë e Kenedit thonë se pas zgjedhjeve kanë gjetur një punë të përshtatshme për Niksonin, në një park për zbatimjen e fëmijëve.

Po të gjykosh sipas zhurmës krijon përshtypjen se republikanët dhe demokratët ndjekin dy vija krejt të kundërta, të cilat kanë për qëllim ta ndryshojnë krejtësisht jetën e Amerikës. Kur vijmë

— E, Xhejms, cila të pëlqen? Niksoni apo Kenedi?

tek krahasimi i programeve elektorale të të dy partive, atëhere duket menjëherë se republikanët dhe demokratët i sulen njeri tjetrit me shpata prej kartoni. Midis programit elektorale të republikanëve dhe programit elektorale të demokratëve është shumë zor të heqësh qoftë edhe një vijë të hollë, megjithëse gjatë zgjedhjeve amerikane, kandidatët janë të lirë të bëjnë çfardolloj premtimi.

Revista amerikane «Riders Deixhest» i paguan çdo amerikani pesë dollarë për një mendim origjinal ose një aforizëm të mënçur. Në fjalimet para-elektorale nuk u gjënd asnjë mendim që të kush-tonte pesë dollarë. Që të nesërmen e debatit të dytë, midis kandidatëve rivalë për president, në shtyp u dukën tituj të tillë: «Lamtumirë debate të mëdha! Ju asnjë lexonjës nuk i shtoni gazetës sonë. Ngjashmëri e habitshme». Gazeta «Nju Jork Tajms» boton një karikaturë me këtë përmbajtje: Niksoni e Kenedi paraqiten në ekranin e televizionit. Vetëm disa sekonda përpara fillimit të diskutimit, Kenedi konstaton se e ka harruar fjalimin në shtëpi. Atëhere, ai i drejtohet kundërshtarit të tij, Niksonit, me këto fjalë: «Më jepni, ju lutem, gjysmën e fjalimit tuaj, që të fillojmë menjëherë nga debati».

Edhe sikur kjo shaka të vihej në jetë, askush nuk do të thoshte se ndonjëri prej kandidatëve ka shkarë nga vija e partisë së tij. Në të gjitha fushat, të dy palët nisen nga e njëjta pikë dhe synojnë të njëjtin objektiv. Ata ndahen për t'u bashkuar.

Ajo që quhet «mbështetësja» e kandidatit, gjithmonë mban të njëjtën vulë: «Dupon», «Melon», «Rokfeler». Kur Niksoni vuri kandidaturën Nelson

Rokfeleri filloi të dalë në publik, duke mbajtur në kokë një kapellë, ku ishte shkruar me gërma të mëdha emri i Riçard Niksonit.

Kenedi, nga ana e tij, ka «mbështetësen» e vet dhe, kur vjen puna për të krahasuar kandidatët, bie në sy po ajo ngjashmëri, siç ngjajnë dy kodra prej rëre. Të dy kandidatët janë si një palë këpucë: ato me të vërtetë janë të ndryshme, por njëkohësisht edhe të njëjta, — që të dyja kanë një numur, janë punuar nga i njëjti usta, plotësojnë njera tjetrën. Dhe e gjithë zhurma paraelektorale është zhurmë për të mbuluar ngjashmërinë, për të mbuluar identitetin e dy partive dhe kandidatëve të tyre përpara zgjedhësve.

Publicisti amerikan Norton, shkruan: «Disa njerëz, tek neve, mendojnë se zgjedhësi amerikan duhet të votojë duke patur parasysh pozitën politike të kandidatit për president. Zgjedhës të tillë zevzekë u shkruajnë letra redaksive të gazetave, shkojnë e trokasin nëpër dyert e senatorëve e kongresistëve, u bëjnë pyetje kandidatëve për president gjatë mbledhjeve të gjëra. Ata kërkojnë përgjigje për probleme të tilla: kur Shtetet e Bashkuara do të ndalojnë garën e armatimeve, çfarë do të bëjë qeveria për të zhdukur papunësinë? Sa njerëz naivë! Nga pyetje të tilla kandidatët për president largohen ashtu siç largohen edhe nga mizat e bezdisshme».

Kush paguan paratë, porosit muzikën

«— Xhentelmen! Është ora 4 e mëngjesit...

— ... dhe turi i 17 votimit.

— ... Prandaj sonte delegatët e Kongresit tonë duhet t'i japin fund qorr-sokakut e të zgjedhin, më në fund, midis gjeneralit të lavdishëm Simpkinson dhe shumë të respektuarit gubernator të shtetit Masaçusetc.

— Çfarë do të marrë Çarli Vebster, nëqoftëse do të përkrahë kandidatin tuaj për president, zoti Anderson? Postin e Ministrit?

— Ose ekuivalentin, i nderuari Vebster.

— Presidenti i ardhshëm do të aprovojë me siguri emërimin tim?

— Mjafton të më thoni mua dhe, edhe gjyshen tuaj ta emërojmë menjëherë ambasadore në Meksikë!»

Ky dialog është marrë nga komedia e shkrimtarëve amerikanë Xherom Llourenc dhe Robert Li, kushtuar zgjedhjeve presidenciale në Amerikë. Bisedimi zhvillohet në prapaskenat e njerit prej kongreseve të dy partive borgjeze të Amerikës (republikane apo demokrate, kjo s'ka rëndësi) ku mbretërit e qymyrit, naftës, automobilave dhe hekurudhave mbliidhen për të caktuar se cili do të jetë presidenti për katër vjetet e ardhshme.

Ja, komedia u çfaq në publik. Zgjedhjet mbaruan. Ethet e votave pushuan. Demokрати Kenedi fitoi. Republikani Nikson humbi. Reklammat para-elektorale, që bënë të gumëzhijnë veshët e çdo amerikan, tani duken si mbeturinat e një pazari të shpërndarë. Nëqoftëse dhjetë ditë më parë këta emra shërbenin si një ambalazhim tërheqës për mallrat e tregëtarëve, njeriu i rrugës as që pyet se kush u zgjodh, kush fitoi. Kjo i intereson atij,

sa edhe fati i biletës së grisur pas çfaqjes së një filmi të mërzitshëm.

Ndërsa «shtypin e lirë» vazhdon ta preokupojë problemi shumë i rëndësishëm në se Zhaklina, grua e Kenedit, do të marrë pjesë në konkurset e bukurisë, ashtu si dikur, apo vetëm do të kujdeset për të mirën e popullit amerikan, duke organizuar konferenca shtypi e duke shkruar artikuj mbi jetën e vet. Përsa i përket prognozës mbi politikën e jashtme, kjo, siç duket, u intereson më shumë disa gazetave të Evropës perëndimore. Shtypi amerikan është më realist në këto punë. Ai as që parashikon ndonjë ndryshim në politikë. «Nju jork Herald Tribjun» paralajmëron: «Ne besojmë se bota është mjaft e mënçur sa që ta dijë se kushdo që do të fitonte ditën e martë¹⁾, nuk do t'i ndryshonte parimet dhe qëllimet e politikës sonë të jashtme».

Më në fund, organi «me tendencë republikane» tha një të vërtetë!

Kush është presidenti i ri? Rrethi familjar i Kenedit meriton vëmëndje. Ai ka një biografi të denjë për një post të lartë në udhëheqjen e imperializmit botëror. Në dinastinë e familjes Kenedi ka patur jo vetëm biznesmenë e kryetarë bashkije, por edhe kongresistë e diplomatë. Familja Kenedi ka patur gjithmonë «njerëzit e saj» në Uollstrit dhe jo vetëm në Uollstrit. Babai i Kenedit, duke qënë ambasador në Londër, para luftës së dytë botërore, e shtriu shumë rrethin e tij dhe krijoi një miqësi shumë të ngushtë me Hitlerin. Është e vër-

1) Zgjedhjet u bënë të martën, më 8 nëndor.

tetë se kjo miqësi dhe ky bashkëpunim me kancelarin e Rajhut i shkaktoi atij edhe disa telashe, por kjo nuk vazhdoi gjatë. Pas luftës u sqarua gjithçka; Xhozef Kenedi nuk kish bërë asnjë krim kundër imperializmit amerikan duke qënë mik i afërt i Hitlerit. Ai ish përpjekur që agresioni hitlerian të drejtohej kundër Bashkimit Sovjetik, prandaj keqkuptimet u kthyen në pluse. Djemtë e plakut milionerë fituan besim të madh tek forcat më të zeza të monopoleve amerikane. Vëllai i Xhonit, Roberti, u bë anëtar i komisionit famkeq të Makartit për ndjekjen e veprimtarive anti-amerikane.

Thuhet se Xhoni i beson shumë dollarit dhe aq më tepër u beson atyre që kanë shumë dollarë. Ky besim nuk ka lindur rastësisht: qysh kur ish fëmijë, i ati i dhuroi atij një milion dollarë njëherësh! Është e vërtetë se kjo nuk u ndie fare në buxhetin familjar, sepse ai numëronte disa qindra milionë, por në fatin e Xhonit milioni luajti një rol të madh; ai shërbeu si një trampolinë për ta ngritur atë deri në senat. Për atë u bë e qartë se njerëzit e shquar, siç janë për shëmbull senatorët, para së gjithash duhet të kenë para, dhe se të gjithë ata që kanë para janë të shquar.

Gjatë fushatës elektorale vëzhgonjësit vunë re se Kenedi, megjithse relativisht i ri, ka tendencë të gërmojë shumë në gërmadhat e ideve të kaluara, të qëllojë me fishekë të ndryshkur, duke mos iu shmangur, sidomos, edhe fjalorit të Xhon Foster Dallesit. Në një miting në Klivlend, brenda pesëmbëdhjetë minutave ai lexoi gjashtë citate nga burime historike, midis të cilave edhe një citat të